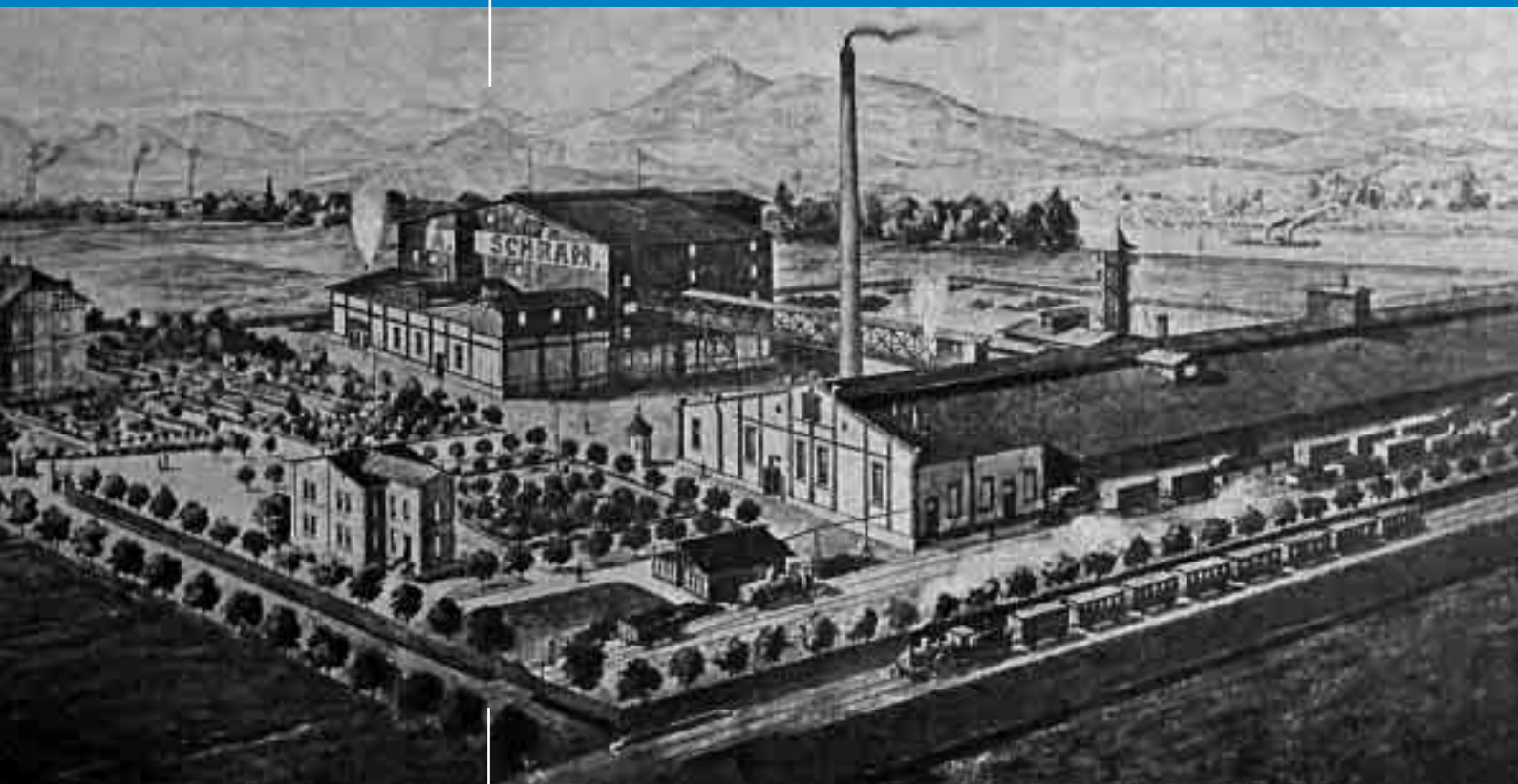

100

LOVOCHEMIE
1904 | 2004

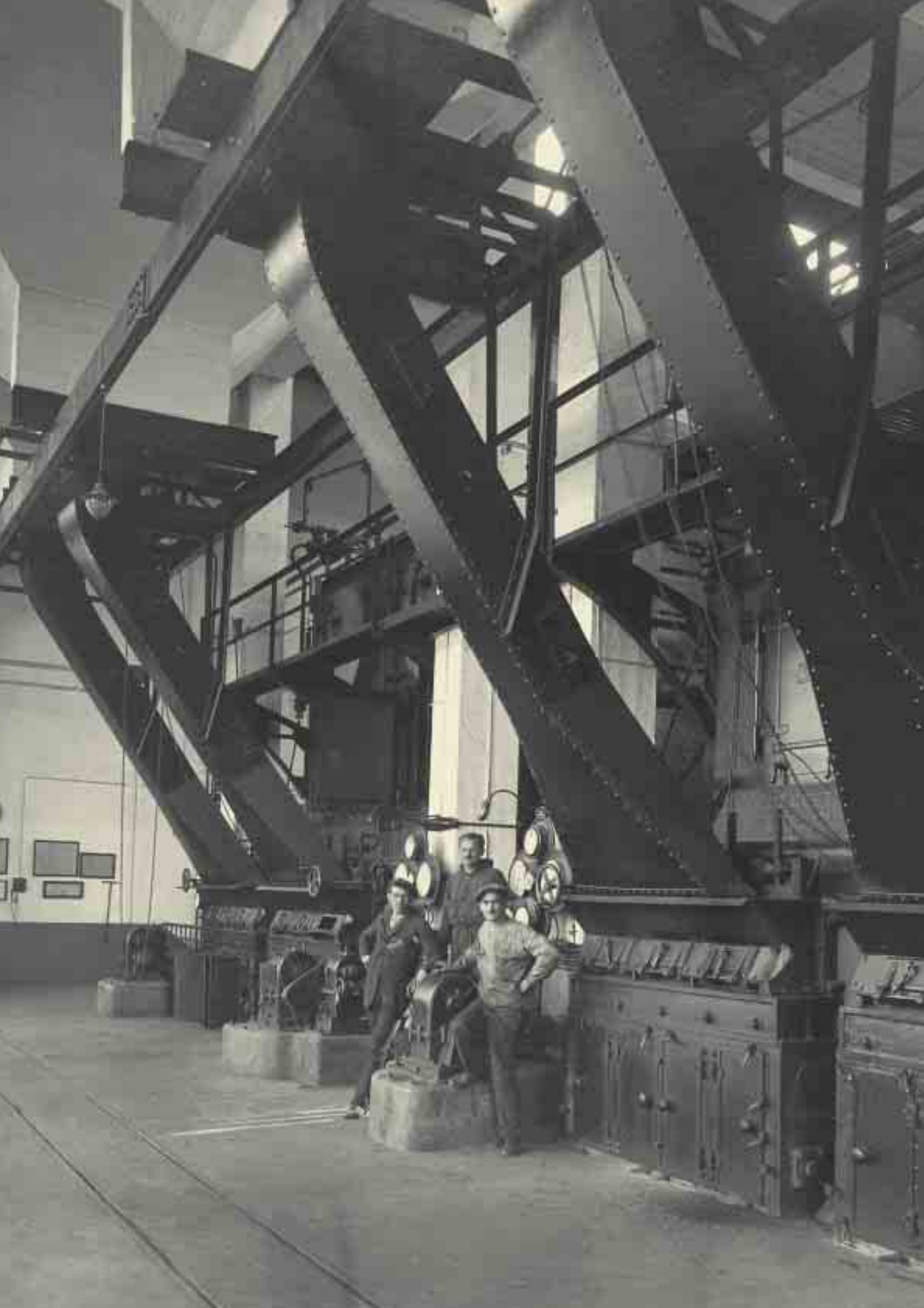

100 let výroby minerálních hnojiv v Lovosicích aneb z jejich historie v českých zemích

100 let výroby

minerálních hnojiv v Lovosicích
aneb z jejich historie v českých zemích

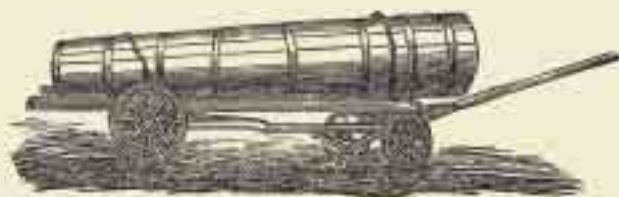
LOVOCHEMIE
1904 | 2004

Obsah

Staletá zkušenost s puncem teorie	4
Hnojivý gyps	5
Kosti do polí	5
Exotické fosfáty	5
Domáci guano neboli člověčina	6
Zrození superfosfátu	7
Chilské zlato	8
Nestárnoucí veterán	8
Hnojivo z vysoké pece	8
Pruská sůl	9
Otcové legendy	10
Požehnaná krize	11
Na kraji Lovosic, v polích u Labe	12
Příběh začíná	14
Triumf dusičnanů	15
Hladová země	16
Pod křídly Fosfacidu	19
Hedvábný byznys v sousedství hnojiv	20
Poválečná léta	22
Socialistická éra	25
Ani hnojiva, ani hedvábí	26
Režimy se mění, hnojiva zůstávají	26
Začíná nová kapitola	31

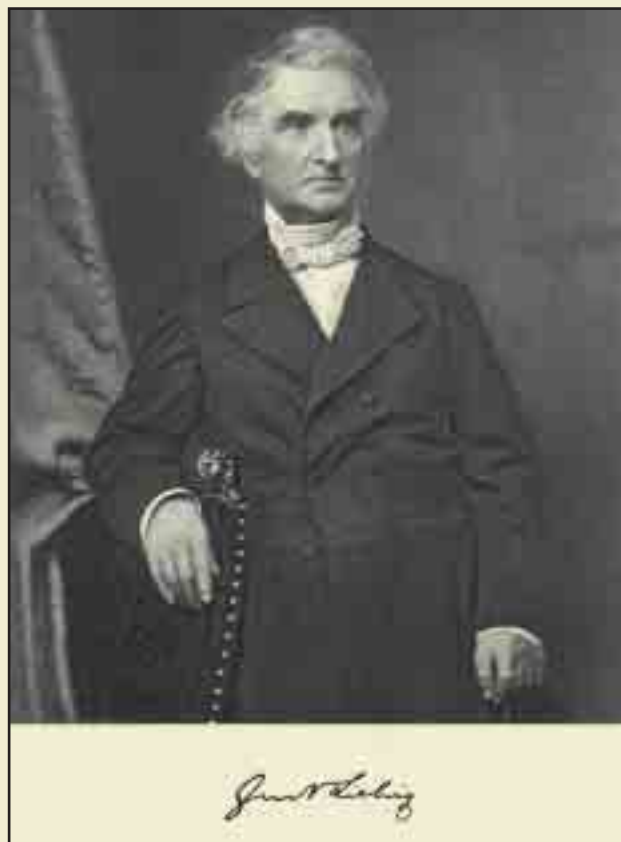
Staletá zkušenost s puncem teorie

Počátky užívání minerálních hnojiv souvisejí jak se staletými ověřenými zkušenostmi zemědělců, tak s poznatky osvícenské vědy a zaváděním moderní zemědělské výroby. Již ve středověku byl znám účinek popela při žďáření lesů, které se měnily v nová pole. Nejstarším minerálním hnojivem byly slín a vápno. V 18. století se k hnojení začal využívat také odpad, který vznikal při výrobě potaše nebo „salnytru“, čili ledku draselného. Za časů vlády Josefa II. se na několika panstvích v Čechách začala sádrovcem hnojit nově zaváděná plodina – jetel. Zemědělství se odpradáva řídit koloběhem přírody – do polí se vracelo vše, co samo z půdy vzešlo. Obvyklou praxi podložil koncem 18. století vědeckými argumenty Albrecht Thaer – zformuloval tzv. humusovou teorii hnojení, která vládla zemědělství až do roku 1840. Tehdy Justus Liebig publikoval výsledky svých bádání o tom, že dusík, fosfor, draslík nebo vápník jsou stejně jako voda a vzduch nepostradatelné látky pro život rostlin. Na základě těchto poznatků formuloval tzv. zákon minima – o výnosu plodin rozhoduje právě ta živina, která je v půdě, resp. v rostlině, nejméně zastoupena. Liebigova teorie podnítila celoevropský rozvoj chemické analýzy půd a rostlin a dalšího pokusnictví s hnojením. S Liebigovými názory i dalšími soudobými novinkami ze zahraniční zemědělské technologie seznamoval české hospodáře v lidových časopisech a kalendářích popularizátor pokrokových zemědělských metod a Liebigův současník Filip Stanislav Kodým. První rady jak a čím hnojit publikoval také J. B. Lambl. Na základě jejich doporučení se již na počátku 19. století začalo do polí rozvážet uhlí s vyšším obsahem síry nebo tehdy již průmyslově vyráběná zelená skalice. Draslík půda přijímala z dřevného popela a i ze stavební suti, především z trosek starých chlévů, které byly nasáklé fekáliemi s velkým obsahem fosforu, jenž byl považován za „zdroj velké síly hnojivé“. Ten prý na pole přinášeli i tzv. povětroňové, tedy kousičky vesmírných meteoritů.

Součástí vozového parku každého většího statku bývaly tradiční dřevěné cisterny, které sloužily k rozvozu tekutých živočišných i minerálních hnojiv.

Ovšem dávno před Liebigem, již koncem 16. století, popsal Konrad Heresbach složení rostlinných látek jako nerozpustné soli, které jsou jejich životadárným zdrojem. O princip rostlinného těla se zajímala i renesanční alchymie, která inspirovala pěstitele například k tomu, že do stromu navrtávali skořici nebo med, protože věřili, že tím ovoce pěkně zesládně. Aby plodů bylo co nejvíce, vpravovali pod kůru stromů dokonce i rtuť. V polovině 18. století přišel švýcarský učenec Charles Bonnet s vědeckým výkladem, že rostliny ke své výživě potřebují vzduch, a v roce 1748 jeho současník Petr Kretschmer vydal spis, ve kterém doporučoval nenechávat půdu pro její obnovu ležet ladem, ale provádět na ní každoročně hlubokou orbu. V roce 1770 byla v Praze založena Společnost pro orbu a svobodná umění pro království české.

Justus Liebig (1803-1873)

Hnojivý gyps

V první polovině 19. století se škála hnojiv užívaných na českém venkově rozšířila i o tzv. hnojivou sádru. Jejím zpracováním vzniká síran vápenatý, s nímž již na počátku 19. století experimentoval v Kateřině huti ve Vranovicích na Plzeňsku hrabě Hochberg. V roce 1822 obdržel na její výrobu tovární privilegium. Sádru získával tak, že pyritické

horniny louhoval v kyselině sírové, a potom roztok srážel mletým vápencem nebo páleným vápnem. Úspěchy tohoto hnojiva podnítily vznik dalších továren, jen v Čechách jich bylo v roce 1836 registrováno třináct. Počínaje 70. lety začala hnojivá sádra ustupovat rodící se legendě mezi minerálními hnojivy – superfosfátu.

Kosti do polí

Po roce 1825 se po Evropě rozšířilo hnojení rozdrčenými kostmi domácích zvířat, tzv. kostní moučkou, a to zejména poté, co byly ve Skotsku postaveny první speciální mlýny na jejich průmyslové zpracování. Nejstarší zprávy o hnojení kostní moučkou pocházejí ale již z 18. století, kdy jihofrancouzští vinaři přihnojovali vinnou révu právě kostní moučkou. O tomto způsobu hnojení informoval v Čechách jako první již zmíněný vlastenecký hospodářský buditel Filip Stanislav Kodym.

V roce 1830 byly centrálním nařízením Schwarzenbergů na jejich velkostatkách zakládány první mlýny na mletí kostí. První továrna na kostní moučku vznikla v roce 1831 u A. Richtera na pražské Zbraslavi. Kostní moučka jako první fosforečné hnojivo postupem času ztrácela na významu a její výroba zažívala již koncem 19. století pozvolný úpadek. Její místo nahradil účinnější superfosfát.

Exotické fosfáty

Kromě kostí se staly důležitým zdrojem fosforu i minerály – tzv. fosfáty, dovážené především ze zámoří. Fosfáty vzniklé z usazenin a mineralizací ptačích exkrementů nebo jejich těl, se označují jako fosfority a k nejstarším nalezištím tohoto druhu fosfátů patřila pobřeží Peru, Bolívie či ostrovy východního Pacifiku. Od roku 1888 se začaly do Evropy dovážet z Floridy a v roce 1896 byla jejich ložiska objevena i v Alžírě a Tunisu. Vzácnější, méně rozšířený druh fosfátů, tzv. apatity vzniklé sopečnou činností, se dodnes těží ve Vietnamu, Jihoafrické

Republice a zejména na poloostrově Kola, odkud se tato surovina dováží i pro výrobu minerálních hnojiv v Lovosicích.

Tzv. guano, dávno používané jihoamerickými indiány, objevil pro Evropu v roce 1804 cestovatel Alexander Humboldt. V roce 1842 se s ním poprvé seznámili i zemědělci v českých zemích, kam ho dovážela pražská Hospodářská společnost. 20 tun tohoto velmi vzácného hnojiva koupilo v roce 1852 i lovosické panství Schwarzenbergů.

Domácí guano neboli člověčina

Živočišný původ guana s velkým obsahem fosforu a dalších stopových prvků inspiroval Evropu k tomu, že v polovině 19. století zahájila výrobu tzv. poudretty. Pod tajemným názvem se skrývalo hnojivo z lidských exkrementů smíchaných s hlínou, pilinami nebo jiným odpadem z městských smetáren. Výrobou člověčiny nebo také novinky, jak se kdysi tomuto hnojivu říkalo, začala rychle se rozrůstající města řešit svůj kanalizační problém. I pokrokové lovosické panství již v roce 1854 vyzkoušelo na svých polích tři vagony domácí

poudretty. Z iniciativy několika osobností v čele s hrabětem Černínem dokonce vznikl v Praze roku 1872 výbor pro založení společnosti, která by v Praze toto hnojivo vyráběla. Současně měla být postavena továrna na výrobu minerálních hnojiv, ve které se podle plánu počítalo se „zpracováním masa a kostí padlých zvířat, sušených mořských ryb, dusičnanu draselného, guana, popela všeho druhu, nerostů draselných a dalších vápenatých a sírných minerálů“.

Aplikace hnojiv prošla mnoha proměnami.

Paněraň pak se sledovalo, že výkaly člověčí rychleji a lépe se suší, když ležou samo u sebe se připravuje, vymyšlely jsou zvláštní nádoby pro sáňody, tak zvané rozdřovače (séparateur), jimiž lze hned se tepla moč od ležna odtrhnouti. Výkres 8. ukazuje rozdřovače kraječného, jež koupiti lze v dílně hračkářské na Zbraslavci.

(Výkres 8.)

Rozdřovačům by mělo být povinnosti všou-
váno v každém větším městě, ba i v dílnách, kasa-
rních i školách, kde veliké množství výkalů se do-
bývá. V Paříži a v Londýně jest již od několika
let tento způsob sáňody zřizovati, takže naříze-
ním obecním, a dle něhož musí se spravovati každý,
kdo nový dům staví.

1868

4040

Nejnovější vynález! Na každý váš je přidán!

K. ČERVINKA & SPOLEČNOST
K dostání jsou v Praze
společnosti továrna na rozdělování v Praze-Žitkovské,
v dílně W. A. Hložek-ovčův v Říčanech u Prahy číslo 210.

Rozhazuje vápno, kámen, fosfát, moučku atd.

1904

Zrození superfosfátu

Patent na rozklad přírodních fosfátů kyselinou sírovou získali v roce 1842 dva Angličané. První továrna na tzv. superfosfát vyrostla v roce 1846 v Liverpoolu. Prameny uvádějí, že kromě Liebiga již v roce 1835 jakýsi Gottfried Escher, ředitel evangelického gymnázia v Brně, navrhoval rozklad jemně mletých kostí kyselinou sírovou. Ovšem průmyslová výroba superfosfátů se do Německa rozšířila až v roce 1855. Odtud byl už jen krok k založení prvních továren v českých zemích.

Většina nejstarších továren na výrobu superfosfátových hnojiv nevznikala na zelené louce, ale rozvinula se při továrnách na výrobu kyseliny sírové, která patřila k nejstarším surovinám užívaným v chemickém průmyslu. A právě tato kyselina byla schopna rozkládat fosfátové horniny i živočišné fosfáty, respektive umožňovala získat z nich ve vodě rozpustnou kyselinu fosforečnou.

K rozšíření superfosfátu v Čechách významně přispěl i 18. zemědělský celoevropský sjezd konaný v Praze roku 1856, na kterém o tomto novém druhu hnojiva poprvé referoval tehdy třicetiletý Jan B. Lambl, nestor českého zemědělského školství. O pár let později Lambl na adresu minerálních hnojiv poznamenal: „*Dvacetiletými zkušenostmi dokázala ve Francii, že rozumné užívání umělého hnojiva při pěstování řepy plně nahrazuje chlévskou mrvu... S hrdostí budou tedy rolníci naší vlasti vítati výrobu hnoje umělého, ku povznesení řepářství sloužícího.*“

V roce 1861 začala výroba superfosfátu v Ústí nad Labem a v roce 1868 v podniku Davida Starcka v Kaznějově. Následovaly další továrny, například v roce 1869 továrna knížete Auersperga v Lukavicích. Zaslouhou rytíře Horského z Horskýsfeldu vyrostl v roce 1871 závod v Kolíně. Zpočátku byl on sám coby majitel kolínského panství jediným odběratelem 400 tun superfosfátu ročně, přičemž továrna byla stavěna na roční produkci 60 tisíc tun. Odbytovou krizi podnik nakonec ustál a výroba začala stoupat. V roce 1872 byl založen další provoz v Pečkách, rok po tom, co s výrobou superfosfátu začala Schramova dynamitka v Zámkách. Nové továrny vyrostly i v Petrovicích u Karviné (1888), ve Čtyřech Dvorech u Českých Budějovic (1891) a v odstupu dvou let ve Slaném a v Přerově. Většina těchto podniků prosperovala i v polovině 20. století, neboť superfosfátová hnojiva svým mnohostranným využitím a široce dostupnou cenou stále kralovala na trhu minerálních hnojiv.

Superfosfáty

minerální a animální, osvědčené nej-
spolehlivější a nejlevnější hnojivo
fosforečné

pro všechny půdy.

Obsah přesně zaručen.
**Nejrychlejší účinek, největší
výnosy.** 47239

K podzimní sebě jiným hnojivem nenahraditelné,
dále

Superfosfáty epavkové, draselnaté a ledkové
dodávají všechny továrny na umělá
hnojiva, obchodníci, hospodářská
:: družstva a spolky. ::

Kancelář PRAHA, Příkopu 17.

Superfosfáty

všech druhů, jako i všechny jiné strojená hnojiva,
tuchá, k výsevu strojem úplně schopná, v zaručených
hodnotách nabízi **pro jaro 1904**

pod kartelními cenami,
jako i

čilský ledek
za denat hamburské ceny

MAURICE HALPHEN v Praze.

Inzerce z let 1904 a 1912

Chilské zlato

Dusičnan sodný čili ledek chilský je vůbec nejstarším dusíkatým minerálním hnojivem, na jehož rozšíření v Evropě má zásluhu český botanik a cestovatel Tadeáš Haenke, který jej poznal na svých cestách po Peru a Bolívii. V Čechách s ním prováděl hnojivé experimenty, jejichž výsledky publikoval v roce 1808, tedy o sedmáct let dříve, než se toto hnojivo stalo předmětem prvního exportu do Evropy. Jeho nejvýznamnější ložiska se nacházela v západním podhůří Kordiller v chilské poušti Atacama, kde byla ukryta v tenké vrstvě jen přibližně metr pod zemí. Když se ukázalo, jaký

poklad poušť skrývá, rozpoutala se o něj vzájemná tzv. ledková válka mezi Chile, Peru a Bolívií. V Čechách jej začala od 19. století používat nejdříve jen bohatá panská hospodářství, podobně jako guano. K jeho šíření českým venkovem napomohla i pokusná zemědělská stanice v Lovosicích, kterou coby součást svého panství založil ve 2. polovině 19. století kníže Jan Adolf Schwarzenberg společně s Komitétem pro srovnávací pokusy při Vlastenecké hospodářské společnosti v Čechách.

Nestárnoucí veterán

Síran amonný byl vůbec prvním uměle vyrobeným dusíkatým hnojivem v Čechách. Pokusy s ním, s cílem dosáhnout lepších výnosů cukrovky, prováděl na zbraslavských pozemcích Antonín Richter. K jeho přípravě využil svoji továrnu na spodium, vyráběné ze směsi popela z kostí, čpavkové vody a kyseliny sírové. Se vznikem koksárenského průmyslu a plynárenství začal být síran amonný k dispozici jako vedlejší produkt při výrobě koksu v severomoravských uhelných podnicích a také v několika velkých městských plynárnách při čištění surového svítiplynu. Po objevu Haberovy syntézy čpavku roku 1909 a jejím průmyslovým

využitím Carlem Boschem se za první světové války rozjela výroba síranu amonného v Mariánských Horách u Ostravy a minimální náklady Boschovy technologie učinily síran amonný vedle superfosfátů široce dostupným hnojivem. Přesto měl stále velkou konkurenci v dražším chilském ledku, a tak se téměř tři čtvrtiny jeho domácí produkce exportovaly do Německa, Itálie a na Balkán. Ještě v roce 1925 si zástupce výrobců hnojiv stýská, že: „*v dohledné době ledek lze sotva nahraditi jinými dusíkatými hnojivy, neboť používání chilského ledku je mezi zemědělci příliš vžito*“.

Hnojivo z vysoké pece

Thomasova moučka byla vlastně odpadem, který vznikal při zkujňování surového železa. Šlo o specifický technologický postup, který byl v roce 1878 patentován v Anglii. Metodou pojmenovanou po svém objeviteli se z litiny vytavené ve vysokých pecích odstraňoval fosfor, který byl

příčinou její vysoké křehkosti. A tak na svět přišlo další levné fosforečné hnojivo, které se do Čech dováželo z německých hutí nebo se vyrábělo ve vítkovických a kladenských hutích. (viz inzerát z roku 1904 na straně 11)

Pruská sůl

Účinek draselných hnojiv, respektive draselných solí, byl objeven téměř náhodou v solné oblasti u německého Stassfurtu. Draselné soli tvořily mocnou vrstvu, která kryla bohatá ložiska kamenné jedlé soli. Při jejich vytěžování končily bez užitku na výsypkách. Až díky pozorování jednoho místního chemika byly počátkem 60. let objeveny jejich hnojivé účinky a sylvín, karnalit a kainit se staly vyhledávanými draselnými hnojivy.

První hnojení s kainitem prováděli v Čechách na děčínském panství. Draselná hnojiva, jejichž těžba byla německým monopolem, se masově rozšiřovala zejména mezi pěstiteli cukrovky, kteří chtěli dosáhnout maximální cukernatosti, a také mezi bramboráři, jejichž prioritou byl vysoký obsah škrobu pro další průmyslové zpracování brambor. Díky poměrně vysoké ceně ale nemohla draselná hnojiva konkurovat levnějším superfosfátům.

K jarnímu hnojení!
Velké snížení ceny
KAINITU
40% draselné SOLI
speciální sůl
o 50-55%

1923

**Nejlevnější
nejlačinnější fosforové hnojivo**

pro všechny druhy obilné, jetele a jiné píčoviny, okopaniny, zahradní rostliny, louky a pastviny, jmenovitě pro chmelnice a vinice jest

Thomasova moučka.

Zvláště účinná pro oves a ječmen s osetým jetelem. Nejvýtečnější a nepostrádatelné hnojivo luční. Způsobilé pro všechny druhy země a plodiny, jak opětně tisíce, ve všech končinách naší říše předsevzatými pokusy hnojivými dokázáno bylo.

Vezmeme-li za základ 1 kilogram-procent v zemi rozpustné fosforové kyseliny, tož jeví se nám při nynějších cenách toto hnojivo nejen co nejlačinnější všech fosfor obsahujících hnojiv, nýbrž i nejvydatnější a trvale účinkující!

Rozpočty, odbornými spisy a vysvětlivkami každého druhu na požádání poslouží

**Prodej fosfátové moučky z českých závodů Thomasových
Videň, I., Bauernmarkt 13.**

1904

Otcové legendy

Příběh výroby hnojiv v Lovosicích začal psát August Schram, který se v roce 1843 narodil v rodině sokolovského obchodníka Adalberta Schrama. Vzdělání se mu dostalo na reálce v Lokti a první obchodní zkušenosti začal sbírat v Lipsku. Nebýt jeho pozdější praxe v obchodním oddělení jedné pražské továrničky na výrobu chemikálií, kdo ví, kterým směrem by se jeho osud ubíral dál. Do života vstupoval v době vrcholící průmyslové revoluce, kdy se chemické objevy promítaly do života obyčejných lidí, kdy se na pultech obchodů téměř denně objevovaly nové druhy chemických výrobků. Rostla po nich poptávka, a tak se August rozhodl otevřít si vlastní komisionní obchod. A odtud byl už jen krůček k tomu, aby rok po objevu dynamitu založil v roce 1868 vlastní firmu, která se pro české země stala prvním a výhradním obchodním zástupcem výbušnin Alfreda Nobela, resp. jeho akciové společnosti se sídlem v Hamburku. Dynamit našel své uplatnění zejména při stavbě železnic a v důlním průmyslu, takže o zákazníky neměl Schram nouzi. Začal proto s výstavbou nové továrny na výrobu dynamitu v Zámkách u Prahy, první svého druhu v rakouské monarchii. Při výrobě dynamitu vznikala odpadní kyselina dusičná jako vedlejší produkt při výrobě nitroglycerinu. Využití našla při výrobě minerálních hnojiv a v roce 1871 vyrostla při dynamitce u pražských Roztok první továrna na její zpracování. V 80. letech si Schram nechal patentovat i vlastní výrobu superfosfátu. Také odpad z jeho výroby začal zpracovávat a jako svůj patent ho nabízel ke konzervování čpavkových látek a vazbě pachů hnoje a močůvky. Od konce 19. století začal vyrábět míchaná hnojiva z ledku, draselných a amonných solí. Roku 1880 byl August Schram jmenován čestným občanem Sokolova a na jeho paměť a připomínku 50. výročí vlády císaře Františka vyrostla v roce 1898 na sokolovském náměstí litinová kašna, která dodnes nese Schramovo jméno i jeho podobiznu.

August měl o pět let mladšího bratra Adolfa, který také upsal svůj život chemii. V roce 1869 dokončil její studia na vídeňské a pražské univerzitě a do roku 1875 pracoval v chemické továrně Adolfa Jordana v Kralupech nad Vltavou, v jejímž výrobním programu byla i minerální hnojiva. S nabytými zkušenostmi potom vstoupil do služeb svého bratra jako vedoucí chemik a technický poradce. Současně zastával i funkci prokuristy firmy. Když jeho bratr v roce 1891 zemřel, stal se coby jeho dědic jediným majitelem celé firmy. Výrobky Schramových továren nechyběly na tuzemských i zahraničních hospodářských výstavách. Adolfu Schramovi, nositeli řádu Františka Josefa, generálnímu řediteli

August Schram (1843-1891)

obchodního zastoupení vídeňské Nobelovy firmy na dynamit, členovi správní rady několika bank a jiných společností, zástupci vedoucího Chemicko-technologické fakulty Vysoké školy technické v Praze, členovi a pozdějšímu prezidentovi rakouské Společnosti pro podporu chemického průmyslu, nechyběl samozřejmě ani politický vliv. Sám František Josef II. jej v roce 1908 vyznamenal diplomem za zásluhy v zásobování rakousko-uherského trhu hnojivy.

Adolf Schram (1848-1927)

Požehnaná krize

Po roce 1880 zasáhla rakouské zemědělství hospodářská krize, která způsobila hluboký pokles cen zejména obilí a cukrovky. Snížila se jejich produkce a tím se snížila i spotřeba minerálních hnojiv. Ceny těchto hnojiv, které byly předtím díky poptávce vysoké, prudce klesly. Na trhu se objevila nová laciná hnojiva, jako byla Thomasova struska nebo německé draselné soli. Všechny tyto faktory měly za následek všeobecné snížení cen hnojiv. Paradoxně tak hospodářská krize napomohla jejich dalšímu rozšíření i mezi sociálně slabší vrstvy zemědělců. Koncem 80. let 19. století patřila výroba superfosfátů k nejrozvinutějším a nejrozšířenějším odvětvím chemického průmyslu v českých zemích. Vyráběly se zde více než tři čtvrtiny celkové produkce minerálních hnojiv v rakouské monarchii. A v českých zemích byla i jejich vysoká spotřeba. K tomu přispívala i osvěta národohospodářů v zemědělském tisku a přednášky řady odborníků, mezi jinými Antonína Pavce (1851–1927), které byly organizovány po vsích českého i moravského venkova. Díky rostoucí poptávce moravských pěstitelů řepy byla na přelomu let 1883 a 1884 uvedena do provozu další Schramova továrna na výrobu minerálních hnojiv v Poštorné u Břeclavi.

Inzerce z let 1896 a 1912

1904

1872

Na kraji Lovosic, v polích u Labe

Schram si Lovosice pro založení své další továrny nevybral náhodou. Úrodné Polabí patřilo odjakživa k obilnici českých zemí a s odbytem hnojiv zde obchodníci neměli nouzi. Již koncem 19. století přímo v Lovosicích vedli bratři Gläznerové obchod s chilským ledkem a superfosfáty. Procházela tu železnice z Prahy do Drážďan a dopravní uzel se krátce před dokončením továrny rozšířil také o trať do Loun. A byla tu samozřejmě nejstarší dopravní tepna – Labe, ideální cesta pro přísun výrobních surovin z Hamburku, rovnou z palub zaoceánských lodí.

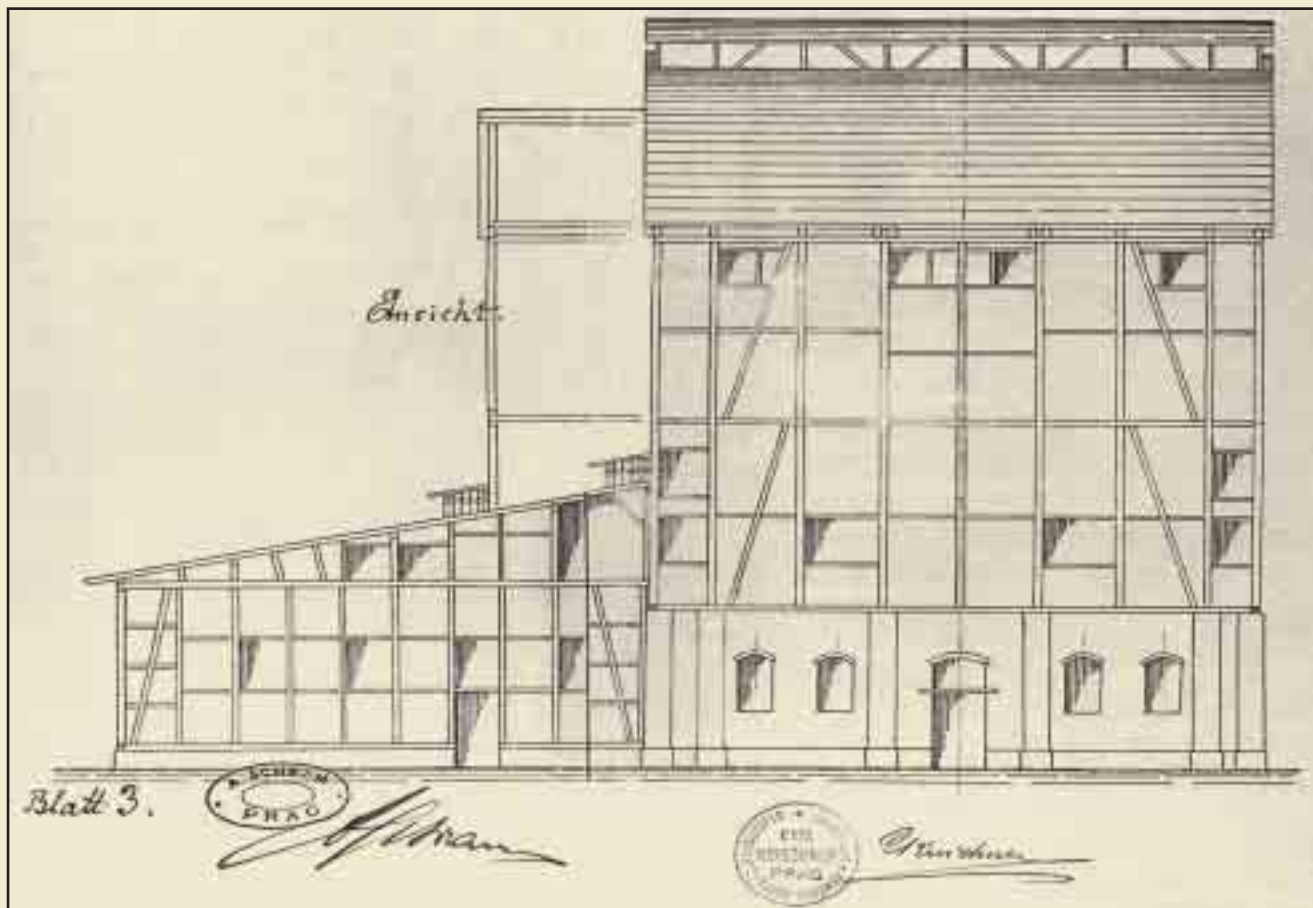
Když začala vyrůstat Schramova továrna, byly Lovosice, jejichž obyvatelé byli z více než tří čtvrtin německé národnosti, prosperující pětitisícové městečko s řadou průmyslových podniků. V sousedství Schramem zakoupeného pozemku stála za městem při Labi továrnička nebo spíše dílna mladého Bohdana Theodora Grögra, který zde

od roku 1900 vyráběl vazelínu, mazací oleje, umělé pryskyřice a mycí pasty. Jeho firma byla nadto obchodním zástupcem petrolejářské firmy Shell.

Tečku za historií Grögrový továrny s dvěma desítkami dělníků udělalo znárodnění v roce 1945. Na troskách základů jejich výrobních hal se pak začala rozrůstat budoucí Lovochemie.

Pohled na Schramovu továrnu z roku 1904

Plán Schramovy továrny z roku 1903 a její rozšiřování v 2. polovině 20. let

Příběh začíná

V září 1902 měl Schram v ruce hotový projekt stavby, na základě kterého požádal okresní hejtmánství o živnostenské povolení ke zřízení továrny na kyselinu sírovou a výrobu superfosfátu. 29. ledna příštího roku obdržel kladné vyřízení své žádosti a 21. dubna roku 1904 vydalo litoměřické hejtmánství konečné povolení k provozu. Povolení výroby bylo mj. podmíněno zabezpečením čistoty vody v Labi a zákazem skladovat v továrně čerstvé kosti, které se rovněž k výrobě superfosfátu využívaly. 10. května roku 1904 byly podepsáním smlouvy zahájeny stavební práce a na podzim již z parních kotlů stoupal k nebi černý dým.

Kyselina se vyráběla na svou dobu ve velmi moderních tzv. Mayerových tangenciálních komorách (vysokých 9 m a majících průměr 10 m), prvních svého druhu v Rakousku-Uhersku. V nich se parou skrápěly sírné výpary kyslíkem a pyritických hornin, které se pražily ve speciálních pecích. Pyrity, fosfatové horniny i kosti z kafilerií a jatek přivážely po Labi nákladní lodě, pro jejichž snazší vykládku byla v roce 1906 vybudována lanová dráha, která suroviny dopravovala přímo do továrny. Hroudy fosfatových hornin se drtily ve dvou

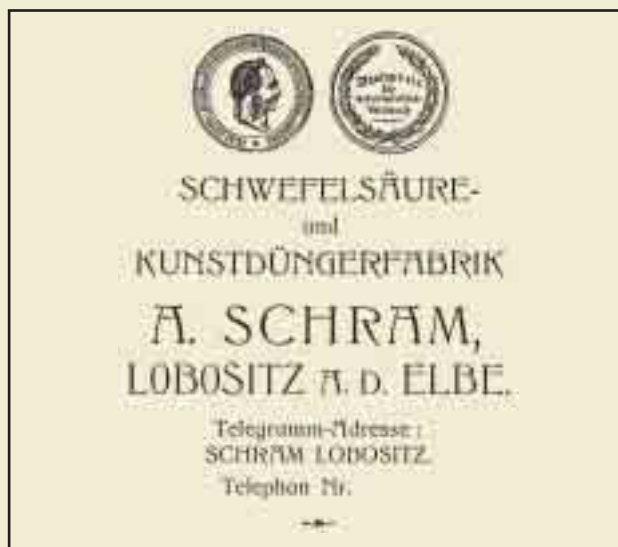
kulových mlýnech a potom se ve zvláštních bazénech rozkládaly pomocí kyseliny sírové. Vzniklá kašovitá hmota se expedovala do rozsáhlých skladišť, kde se po několik dní vysoušela. Nesourodá hrudkovitá masa se opět mlela a dělníci ji ručně, s šátky přes obličej, prosívali a balili do papírových pytlů.

Schramovy továrny v Lísku, Praze-Roztokách, Poštorné a Lovosicích dosahovaly v roce 1908 roční produkce celkem 20 tisíc tun kyseliny sírové a přibližně 40 tisíc tun superfosfátu. Firma ve svých pobočkách zaměstnávala 40 úředníků, 350 dělníků a svým rozsahem výroby ji po kolínské a ústecké továrně patřilo třetí místo mezi výrobci superfosfátu v Rakousku-Uhersku.

Již v roce 1911 došlo k prvnímu rozšiřování továrny, zejména o výrobní sklady. Modernizace pokračovaly i v dalších letech, kdy těžkou ruční práci, při níž se vyprazdňovaly komory, v nichž se rozkládal superfosfát, nahradil v roce 1913 transportní pás. O dva roky později byla v továrně zřízena první hasičská stanice.

Továrna kolem roku 1905

Záhlaví Schramova dopisu z roku 1903

Triumf dusičnanů

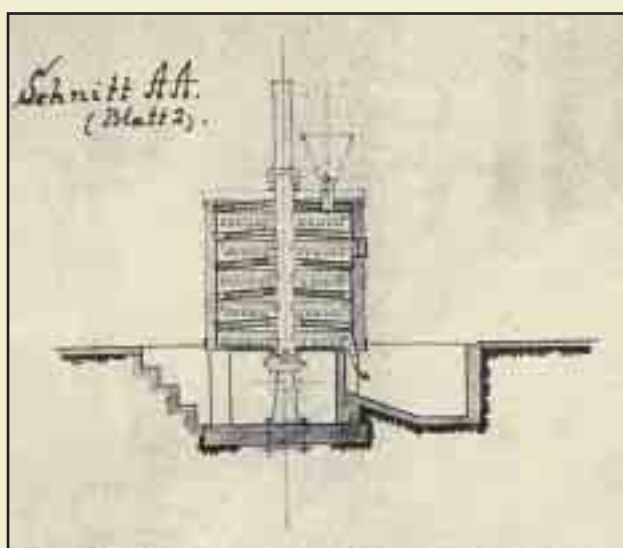
V roce 1898 obletěla svět poplašná Crookesova zpráva o brzkém vyčerpání zásob chilského ledku. Pod jejím vlivem začaly výzkumy možnosti zužitkování vzdušného dusíku, jejichž cílem bylo vyrobit adekvátní náhradu nedostatkové suroviny. Díky tomu se na trhu objevila nová dusíkatá hnojiva a jejich objev zahájil novou etapu rozvoje minerálních hnojiv: v roce 1905 bylo při výrobě kyanidu náhodně objeveno dusíkaté vápno, Norové ohlásili výrobu ledku vápenatého a od roku 1916 ve Falknově nad Ohří (dnešním Sokolově) zavedl severočeský Spolek pro chemickou a hutní výrobu jeho tovární výrobu. Sloučeniny vzdušného dusíku však našly velké uplatnění také při válečné výrobě střeliva a výbušnin. Není divu, že za války byla výroba síranu amonného a dusíkatého vápna zastavena ve prospěch zbrojní výroby a že po válce byl jeho vývoz výrazně omezen. Počátkem dvacátých let nedosahovala kapacita jeho výroby ani čtvrtiny stavu před rokem 1914. Válka zastavila i dovoz chilského ledku, který do roku 1914 představoval přibližně 80 % roční spotřeby zhruba 65 tisíc tun všech minerálních hnojiv v českých zemích. Kromě superfosfátů ovládl zbytek trhu zejména po roce 1910 síran amonný, ledek norský a dusíkaté vápno. Za války musela valná část továren odevzdat olovo z výrobních zařízení vojenskému eráru. Tomu se nevyhnula ani lovosická továrna – za obět padly její olověné komory na výrobu kyseliny sírové.

1923

Schramova inzerce z roku 1891

Detail zařízení z výroby superfosfátu z roku 1904

Pohled do výroby superfosfátu, 20. léta

Hladová země

Po válce výroba hnojiv stagnovala pro naprostý nedostatek surovin. Továrnám chybělo uhlí i vagony. Kolaboval tak i obchod s minerálními hnojivy, kterých byl na trhu kritický nedostatek.

Není divu, že výnosy českých polí poklesly v průměru o 50 % oproti roku 1912. I Schram se zaměřil na dovoz levnějších draselných solí a kainitu, které do měsíce expedoval rychloděmi nebo železnicí.

Bujela lichva – kromě mnoha velkoobchodů také většina bank měla zvláštní oddělení pro úvěry na nákup a prodej minerálních hnojiv. Rozpadem trhu bývalé monarchie začali výrobci ztrácet svá tradiční odbytiště. Ke zhoršení odbytu hnojiv přispěla i transformace velkostatků v rámci pozemkové reformy na drobné zemědělce, kteří si drahá hnojiva nemohli dovolit.

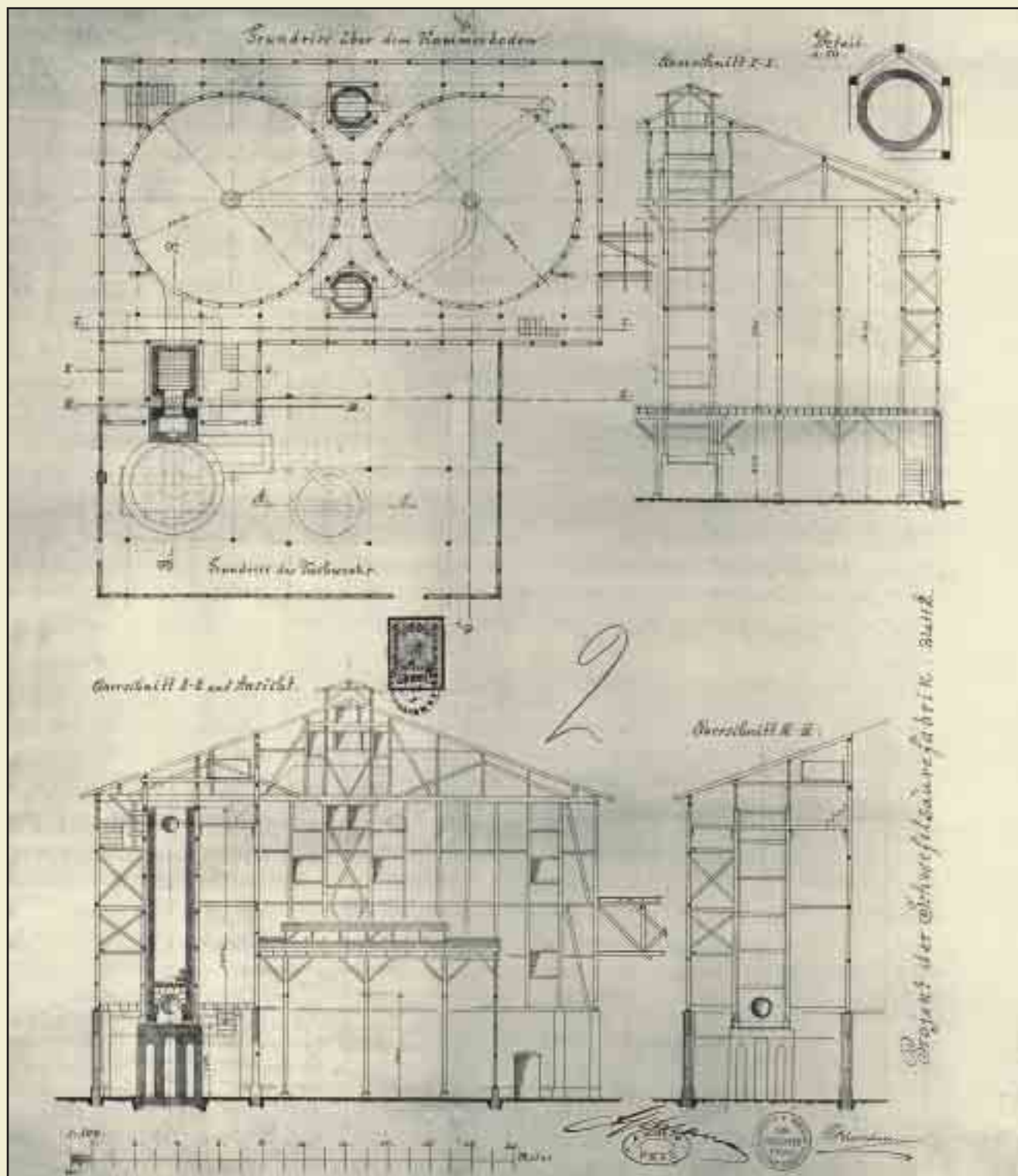
Nedostatek hnojiv stát vyřešil v roce 1920 zřízením dotačního fondu pro jejich nákup ze zahraničí.

Fond byl určen především k nákupu chilského ledku a surovin k výrobě superfosfátů. Fond mezi zemědělské podniky rozdělil přes 60 tisíc tun hnojiv, z toho 50 tisíc fosforečných v podobě Thomasovy moučky a 10 tisíc tun dusíkatých. V roce 1921 ze zahraničí nakoupil a domácím zemědělcům rozprodal již více než čtyřnásobné množství hnojiv. Teprve až s ústupem hospodářské krize v roce 1923 se začaly stabilizovat i poměry v zásobování minerálními hnojivy. Stát si přesto ale ponechal konečné slovo při stanovování výše jejich maximálních cen. I když byly například ceny superfosfátů až dvakrát nižší než v Německu, byla minerální hnojiva pro mnoho drobných zemědělců stále cenově nedostupná. Účelnou propagandou výrobců hnojiv se podařilo snížit spotřebu chilského ledku (která jen v roce 1925 činila 56 tisíc tun) ve prospěch levnějších domácích, ale méně známých dusíkatých hnojiv – síranu amonného a dusíkatého vápna.

Tato situace vedla k tomu, že již v roce 1920 uzavřelo 15 výrobců minerálních hnojiv včetně Schramova podniku kartelovou dohodu o společném postupu na trhu.

Z přístavu u železničního mostu se lanovou drahou navázely do továrny suroviny a zpět do lodí se expedovala vyrobená hnojiva.

Plány zařízení k výrobě kyseliny sírové a superfosfátu z počátku 20. století

Superfosfáty a dusíkaté vápnno

CESTA k bohaté sklizni

Dávky umělých hnojiv na 1 hektar
1 ha = 100 kat. žit, = 332 strychů, = 5¼ měřic nebo 100 arů

v metr. centech:	SUPERFOSFÁTU:		40% DRASELNÉ SOLI DUSÍKATÉHO VÁPNA:	
	↓	↓	↓	↓
Obiliny	2-3	1-2	1 ^s	2 neb 4
ječmen (pivovar.)	2-3 ^s	1	2	3
řepa (cukr. a krmná)	3-5	3-3 ^s	3	2 neb 4
zemáky	2 ^s -3	2 ^s	2-3	3
chmel	3-5	2-3	3	2 neb 5-6
louky a pastviny	3-4	2-3	2	2
jeteloviny	3-5	-	2	2
olejnaté-řepka	2-3	2-2 ^s	2	1 ^s
mák	1 ^s -2	1 ^s	3	2-4 siran dras.
ovocné stromy	3-4	2-3	1-2 neb 3	0 ^s -1
tabák	1-1 ^s	0 ^s -1	2	0 ^s
len a konopí	2-2 ^s	2-3	2	0 ^s
vrboví	2-3	2	0 ^s	
rybníky	2			

Hnojení na list superfosfátem působí u obilín nejvíce rozhodně se v dubnu (před metáním), u okapanit řádkové hnojení krátce před okapávkou.
Dusíkaté vápnno na obilí a louky používá na list, vyhubí plevele (obilí, chrupe, mech atd.) a rostlinné škůdce. Chrání rostliny před nemocemi.

Ceník
Podzim
1935

Pod křídly Fosfacidu

Spolupráce výrobců se prohloubila, když členové kartelu navázali kontakt se společností Fosfacid, která od jednotlivých výrobců hnojiva centrálně nakupovala a zajišťovala jejich odbyt do spotřebitelské sítě. V rámci tohoto uskupení měly i Schramovy továrny přidělený kontingent výroby, který se každoročně aktualizoval. Celkově se pohyboval kolem 35 tisíc tun hnojiv, což znamenalo přibližně jejich 20% podíl na trhu. Lovosická továrna mohla ve své režii prodávat vlastní hnojiva pouze v okruhu do třiceti kilometrů. I za této těžké hospodářské situace pokračovalo rozšiřování a modernizace provozů lovosické továrny. V polovině 20. let byla do provozu uvedena nová technologie výroby kyseliny sírové v tzv. Gay Lussacových věžích a byla také postavena nová pec na kyz či nový kulový mlýn na fosfáty.

Po smrti Adolfa Schrama v roce 1927 převzali firmu jeho dva synové – technickým ředitelem se stal ing. Adolf Schram a obchod měl na starosti Albin Schram. Ten zastupoval firmu i v Mezinárodním společenství výrobců superfosfátu v Hamburku a v říjnu roku 1936 se zúčastnil i prvního mezinárodního kongresu strojených hnojiv FITA v Římě.

Permanentní krizi v nedostatku dusíkatých hnojiv dovážených ze zahraničí začal od roku 1932 zmírňovat norský ledek (dusičnan vápenatý), jehož výroba byla zahájena v Ostravě.

V rámci Fosfacidu si výrobci v roce 1930 trh znovu přerozdělili a lovosické továrně připadl rajon ve starých hranicích okresu Česká Lípa. Superfosfát již v té době přestal být předmětem československého zahraničního obchodu a Schramova firma, která se v roce 1931 stala veřejnou obchodní společností, dosahovala koncem 30. let roční produkce v průměru jen 10 tisíc tun. Po záboru Sudet se vedení společnosti přestěhovalo ze svého sídla v Růžové ulici v Praze do Lovosic. Vznikem protektorátu se kartelové uskupení rozpadlo a zanikly tak hranice obchodních rajonů jednotlivých továren. Za okupace prošla továrna dalšími rekonstrukcemi, při nichž byla výroba superfosfátu na starém výrobním zařízení typu Beskov zastavena a byla nahrazena moderní kontinuální linkou systému Moritz-Standard.

V Lovosicích n. L., datum kolku pošt.
Telefon: Lovosice 20.

Dovoluji si Vám oznámiti, že jsem dnes po dráze z Lovosic do

stanice Úpohlavy nefranko

30	pytlů SUPERFOSFATU =	2250 kg
2. A. P.	65 "	4875 "
10-2-10	40 "	3000 "
2. P.	10+10	

na Váš účet a Vaše nebezpečí pod Vaší adresou zaslal.

S veškerou úctou
Továrna na umělá hnojiva a kyselinu sírovou v Lovosicích.
A. SCHRAM.

N. B. Každý nákladní list budiž uschován, jelikož dráhy přeplacené poplatky jenom proti předložení nákladních listů vracejí.

1907

Hedvábný byznys v sousedství hnojiv

Významnou kapitolu v historii společnosti Lovochemie představovala továrna na výrobu umělého hedvábí pod názvem Böhmische Glanzstoff. Na jejím založení se dohodl ústecký Spolek pro chemickou a hutní výrobu s Živnostenskou bankou a německou společností Elberfeld, která za poskytnutí svých výrobních technologií získala v novém podniku poloviční podíl akcií.

15. srpna 1921 byla zahájena stavba továrny a 6. března 1923 se rozjela výroba se 665 zaměstnanci. V roce 1928 jich zde pracovalo až 1700. Byla to první továrna svého druhu v Československu, kterou krátce po jejím otevření následovaly další menší továrny – v Rudníku u Vrchlabí a v Senici nad Myjavou. Výchozí surovinou k výrobě umělých vláken

byla smrková buničina, která se složitými chemickými procesy rozpouštěla na tzv. viskózu a po dalších úpravách vzniklý roztok tryskal pod vysokým tlakem svazky jemných zlato-platinových trysek do zvlákňovací lázně, ve které praménky tuhly na jednotlivá vlákna, jež dohromady vytvářely nit viskozového hedvábí. Navinuté hedvábí se potom v cívkách propíralo, sušilo a na závěr olejovalo. Jeho roční výroba se od roku 1924 zvýšila bezmála šestkrát, když v roce 1938 dosáhla 2354 tun. Lovosická továrna patřila k nejvýznamnějším dodavatelům pro český textilní průmysl, především výrobce dámských punčoch. Za dob první republiky rozloha výrobního areálu továrny zcela dominovala Schramovu provozu na výrobu minerálních hnojiv.

Areálu dnešního podniku dominovala na konci 20. let továrna na výrobu umělých vláken.

Provoz p \acute radelny ve 20. letech

Poválečná léta

V roce 1945 byla na základě Benešových dekretů na podniky A. Schrama a T. Grögra uvalena národní správa. Stejný vývoj byl u akciové společnosti Böhmische Glanzstoff-Elberfeld.

Odchodem německých obyvatel Lovosic se otevřel prostor pro české novoosídlence, kteří se, často s vidinou snadného nabytí majetku, hlásili o zaměstnání do zabraných továren.

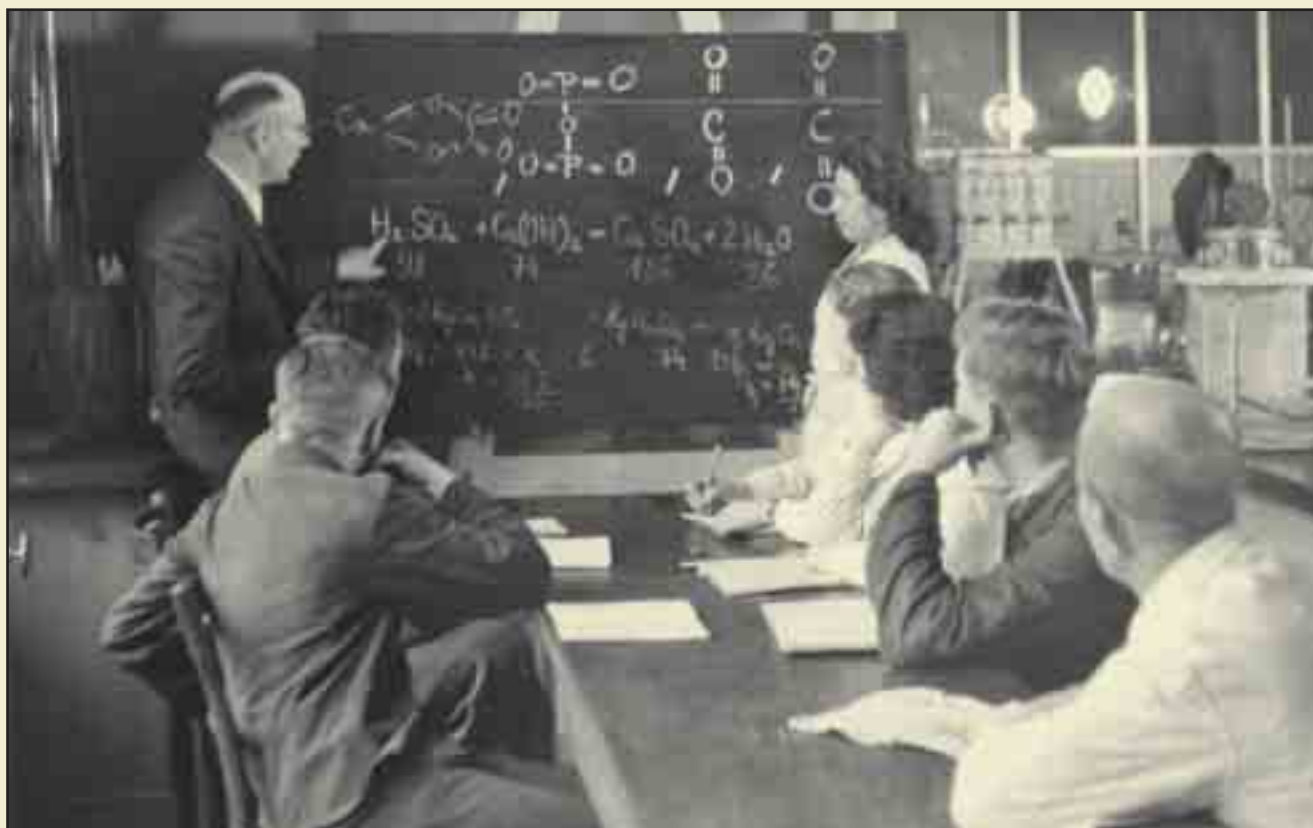
V roce 1946 se znárodněný Schramův i Grögrův podnik staly součástí Spolchemie. Ale již následující rok oba změnilы svého správce, stala se jím (do roku 1949) Synthesia Semtín. V roce 1949 lehla popelem stará výrobní kyseliny sírové. O rok později byla nahrazena novou linkou věžového systému Petersen, jejíž stavba započala již v roce 1947.

Mezitím se konfiskovaný podnik Böhmische Glanzstoff-Elberfeld stal v roce 1949 národním podnikem Česká továrna

na umělé hedvábní. Od 1. ledna 1951 se datuje vznik samostatného podniku Továrna na strojená hnojiva, který vznikl sloučením starého Schramova závodu a nově budovaného závodu na dusíkatá hnojiva, který začal vyrůstat na troskách zrušených výrobních objektů Grögrovy továrny.

Podobně jako v případě jiných podniků byla i v Lovosicích pro výchovu továrních kádrů otevřena v roce 1951 střední chemická škola a přímo v továrně střední odborné učiliště. Do té doby zápasily obě továrny s nedostatkem odborníků a kvalifikovaných dělníků. O to agilněji rostla podle pamětníků v továrně moc komunistické strany.

Zatímco továrna na výrobu hnojiv měla v roce 1948 pouhých 76 zaměstnanců, postavením nového závodu na výrobu dusíkatých hnojiv se jejich počet v roce 1953 zvýšil na více než dvě stovky.

Rozvoj výroby s sebou přinášel i výchovu odborníků.

V říjnu 1954 se začalo se zkušebním provozem výroby kyseliny dusičné technologií, která byla získána z Německa jako sovětská válečná kořist. Produkce vlastní kyseliny dusičné umožnila následnou výrobu ledku amonného s vápencem (LAV) o koncentraci 20 % dusíku, brzy se však koncentrace dusíku zvýšila na 30 %. Doma i v celé Evropě vstoupil do historie také pod názvem lovosický ledek. V polovině padesátých let začala být ve větší míře v Československu zaváděna na trh nová hnojiva jako amoniak, močovina a vícesložková hnojiva NPK.

S celostátními hospodářsko-politickými transformačními procesy došlo i na restrukturalizaci lovosických továren. S účinností od 1. dubna roku 1958 byly oba podniky (Továrna na strojená hnojiva a Česká továrna na umělé hedvábí) spolu s několika dalšími sloučeny do konglomerátu pod hlavičkou Severočeské chemické závody, závod

Lovosice (zkráceně SCHZ neboli Secheza). Tento národní podnik zaměstnával celkem osm stovek zaměstnanců.

V roce 1959 byla v Secheze spuštěna nová výrobní linka kyseliny sírové, která měla dvojnásobnou kapacitu oproti stávajícímu zařízení. Zanedlouho, v roce 1964, věžovou technologií výroby rozšířil kontaktní způsob výroby. Modernizovala se i výroba umělého hedvábí a již v roce 1950 byl položen základní kámen k výstavbě nového provozu a laboratoří, které byly dokončeny v roce 1956.

Zlom v historii továrny na umělé hedvábí začal rokem 1958, kdy byla jeho tradiční výroba zahájena i v Bratislavě. Provoz se od roku 1960 specializoval na výrobu kordů, tedy speciálních umělých vláken pro výrobu pneumatik, a v roce 1967 byla výroba textilního hedvábí v Lovosicích ukončena.

Budovatelská léta poloviny 20. století

Budovatelská léta poloviny 20. století

Ve výrobě hnojiv byla v roce 1964 postavena nová superfosfátová linka a o rok později se i v Lovosicích, po továrnách v Břeclavi-Poštorné a Přerově, začal superfosfát vyrábět v granulované podobě, což významně zkvalitnilo jeho použití.

K dalšímu rozšíření komplexu výroby dusíkatých hnojiv došlo v Lovosicích v roce 1967, kdy továrna vyexpedovala první tuny nových hnojiv – kombinovaného hnojiva NPK a ledku vápenatého.

V roce 1969 se podnik začlenil do širšího hospodářského seskupení organizace Chemopetrol.

Zemědělci čekající ve frontě na expedici hnojiv, 60.–70. léta

60.–70. léta

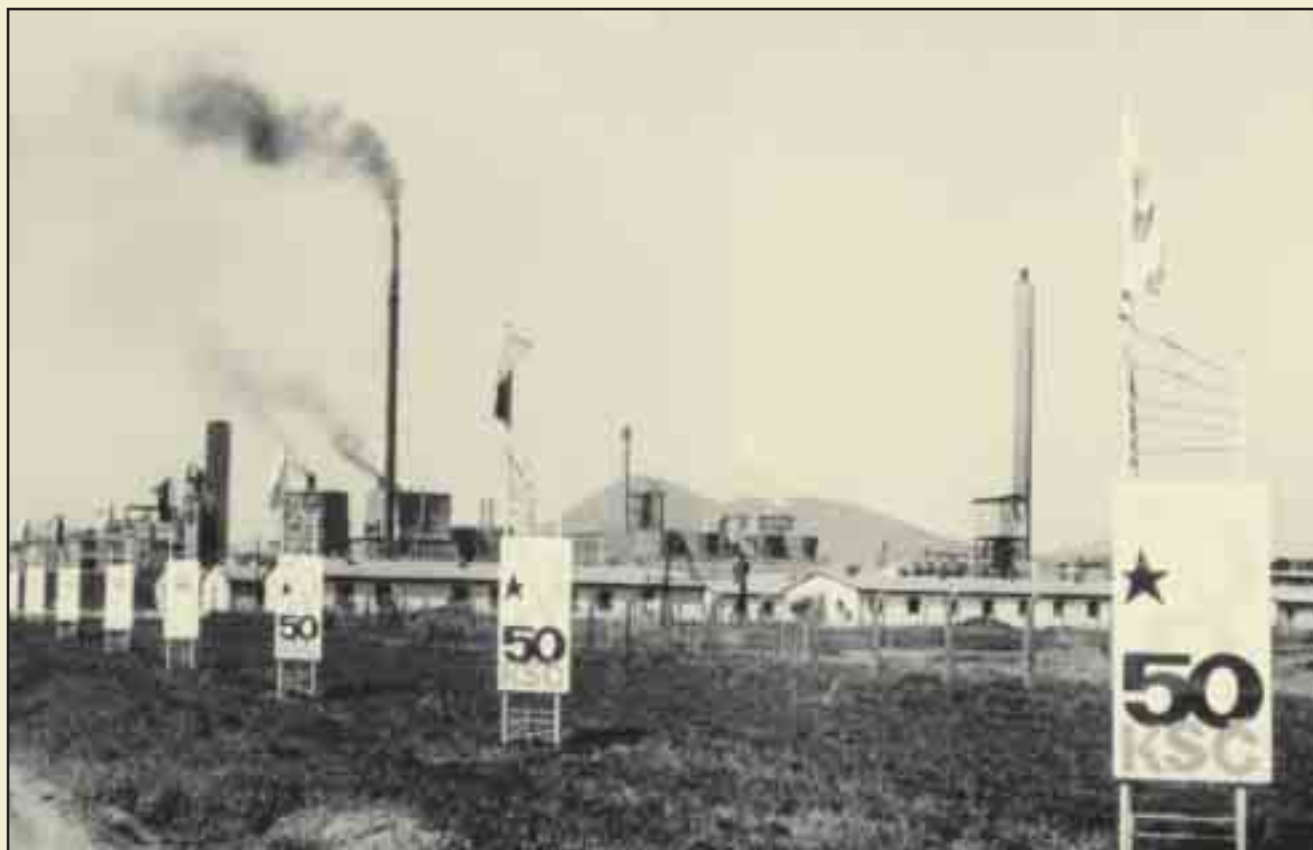
Socialistická éra

V roce 1978 byla zahájena výroba univerzálního kapalného dusíkatého hnojiva DAM 390. Na jeho úspěch navázala v první polovině 80. let i výroba dalších kapalných hnojiv, jako byl Cansol S, Enpekasol nebo Pensol. V roce 1979 udělala Secheza první významný krok ke zlepšení kvality životního prostředí. Ovzduší, které do té doby denně trpělo emisemi z výroby superfosfátu a bylo zamořováno až 150 kg/h zplodin, se významně pročistilo díky instalaci tzv. mokřích praček a odsávacího zařízení – znečištění se snížilo o více než devadesát procent.

Továrna si byla dobře vědoma svého podílu na ekologické zátěži celého okolí a také proto zahájila v Lovosicích v roce 1972 velkorysou výstavbu panelových domů a vyrostly zde i závodní jesle. Na svou dobu velmi kritické protesty obyvatel napomohly nemalou měrou k tomu, že v roce

1980 byla uvedena do provozu nová technologie, beztlaková selektivní redukce koncových plynů z výroby kyseliny dusičné s účinností vyšší než 90 %, a která byla první svého druhu v tehdejší Československu. Na zavedení této redukce se podíleli vedle ČSAV Praha a ZVÚ Hradec Králové i technici Sechezy. Tím ztratily komíny výroby kyseliny dusičné svůj pověstný „rezavý liščí ohon“, který od roku 1954 k lovosické chemičce neodmyslitelně patřil.

Počátkem osmdesátých let podnik ročně produkoval 1,4 milionu tun více než dvacet druhů hnojiv, z nichž největší objem patřil jednosložkovým dusíkatým hnojivům v objemu přes 460 tisíc tun. Hnojiva z Lovosic se tehdy podílela zhruba z jedné třetiny na výrobě minerálních hnojiv v celém Československu.

Pohled na areál SCHZ v roce 1971

Ani hnojiva, ani hedvábí

Na bázi celulózy, která byla základní surovinou k výrobě umělého hedvábí, zahájila koncem roku 1957 plný provoz linka na výrobu karboxymethylcelulózy. Praktické využití v životě nachází jako lepidlo na tapety, přísada do latexových barev, balakrylu, naftaři s ní těsní své vrty, používá se při výrobě sanitární keramiky i jako přísada při výrobě pracích prostředků, ve kterých zabraňuje zpětnému usazování špíny v textilích.

Celulóza se také stala základem výroby perlové celulózy, jejíž provoz byl v Secheze spuštěn v roce 1984. Široké využití našla ve farmaceutické výrobě při čištění látek v tzv. gelové filtraci, při výrobě lékařských absorpčních obvazů na rány, a impregnována čisticími látkami a dalšími přísadami se využívá jako základní surovina čisticích prostředků na bytové textilie.

Liberalizace trhu iniciovala v roce 1990 výrobu abraziv do zubních past, opět na základě vlastního výzkumu. Lovatan a Milevit byly založeny na zpracování tetrahydrátu dusičnanu vápenatého, vznikajícího jako vedlejší produkt při výrobě NPK.

Pro úplnost výčtu doplňkových provozů v lovosickém závodě je třeba uvést rok 1994, kdy byla zavedena výroba zdravotního instantního nápoje, tzv. Živé vody s obsahem vápníku a hořčíku.

Výrobní linka rozpuštěného nápoje „Živá voda“

Režimy se mění, hnojiva zůstávají

Ještě před rokem 1989 začala stavba v pořadí již třetího provozu na výrobu ledku amonného s vápencem, který je vybaven linkou kontinuální tlakové neutralizace, moderní granulací a účinným zachycováním čpavku, aerosolu dusičnanu amonného a prachu. Jednotka s projektovanou roční výrobní kapacitou 360 tisíc tun je i z ekologického hlediska na špičkové světové úrovni – emise sloučenin dusíku se snížily o 200 tun ročně. Spolu s výrobnou byla rovněž postavena moderní expediční linka. Přišly politické změny a nikdo nevěděl, kdo novou technologii za miliardu korun zaplatí. Stát peníze neposkytl, až teprve po usilovném hledání se podařilo získat půjčku na zaplacení od německých obchodních partnerů. Nakonec byl přece jen nový provoz v roce 1991 spuštěn. Ještě před jeho výstavbou byla výrobní LAV 1 zrušena a uvolnila prostor nové expediční lince, výrobní LAV 2 ale zůstala ještě krátce pro otevření nové

výrobní jednotky v provozu. Nová linka začala vyrábět kromě nejvýznamnějšího produktu Lovochemie – univerzálního dusíkatého hnojiva ledku amonného s vápencem – i ledek amonný s dolomitem a začala zde i výroba ledku amonného se síranem vápenatým.

Mezitím se koncernový podnik SCHZ Lovosice stal v roce 1990 státním podnikem. Továrna se rozloučila se svojí tradiční výrobou kyseliny sírové a superfosfátu, což se výrazně projevilo i na kvalitě ovzduší i půdy, která si ročně odlehčila od stovky tun tuhých odpadů. Přes tato ekologická vylepšení se výrobní kolos nepodařilo privatizovat formou přímého prodeje, a tak se ke slovu dostala v roce 1994 kupónová privatizace, při níž si 51 % akcií podržel Fond národního majetku, který již 1. listopadu roku 1993 transformoval SCHZ Lovosice na akciovou společnost s názvem Lovochemie.

K prioritám nové společnosti patřilo kromě modernizace technologií i vyrovnání dluhů z minulosti, zejména ekologických zátěží. Proto v rámci podniku vznikl nový odbor životního prostředí, který kromě jiného garantoval projekty vedoucí ke snížení ekologických zátěží. Na jeho návrh byla například v roce 1995 provedena plynofikace části energetických provozů a výroby NPK, která přispěla ke snížení produkce spalin o 20 tisíc tun ročně. Vynikající kvalita hnojiva ledku amonného s vápencem a jeho skvělá pověst na mezinárodních trzích byla důvodem pro udělení certifikátu Czech Made v roce 1995.

V roce 1997 se akciová společnost Lovochemie stala součástí holdingů Agrofert a Unipetrol.

Mezi první kroky nových hospodářů patřilo vybudování nové skládky nebezpečných odpadů v roce 1998 a likvidace ekologických zátěží na starém úložišti. Nejen díky tomu získala firma mezinárodní certifikát o programu aktivní politiky ochrany životního prostředí, tzv. Responsible Care. S vizí budování podniku založenou na zachování a rozvoji výrobní tradice minerálních hnojiv, byla v srpnu roku 1998 firmě Glanzstoff Austria, resp. její sesterské firmě Glanzstoff-Bohemia, odprodána výroba viskóзовého kordového hedvábí.

V roce 2001 Lovochemie modernizovala vnitropodnikovou dopravu surovin. Labský přístav spojil s areálem továrny nový dopravní pás, který nahradil nákladní automobilovou dopravu. Tím se podstatně snížila ekologická zátěž v okolí firmy.

Výroba kyseliny dusičné KD 6

Výroba ledku amonného s vápencem LAV 3

Výstavba výroby kyseliny dusičné KD 6

Pytlovací linka ledku amonného s vápencem – LAV

Ve stejném roce Lovochemie zakoupila výrobu granulovaných směsných hnojiv v Městci Králové, která byla uvedena do provozu již v roce 1973. Zde je soustředěna malotonažní výroba hnojiv, která jsou určena jak zemědělské velkovýrobě, tak i drobným pěstitelům, především zahrádkářům a zahradníkům. K takovým hnojivům, která obsahují komplex důležitých rostlinných živin, patří tradiční Cererit.

Rok před výročním padesáti let výroby kyseliny dusičné byla v Lovosicích na jaře roku 2003 slavnostně uvedena do provozu nová, v pořadí již šestá výrobní kyseliny dusičné, která se svými technologickými, ekologickými i ekonomickými parametry zařadila mezi světovou špičku. Dosavadní, v té době již dosluhující čtyři výrobní bloky, byly odstaveny z provozu a začala jejich postupná likvidace.

Výrobní technologie podniku procházejí v posledních letech procesem zásadní modernizace, současně však podnik disponuje velkou rezervou výrobních kapacit, na kterých se podílí ekonomická situace českých zemědělců. Změnou vlastnických struktur zemědělského fondu po roce 1989 spotřeba minerálních hnojiv v České republice rapidně klesla a finanční podmínky byly hlavním důvodem, že oproti zemím Evropské unie je dnes spotřeba minerálních hnojiv přibližně poloviční. Se změnami ekonomických podmínek při vstupu na společný evropský trh lze očekávat růst jejich spotřeby. A cílem Lovochemie je být českým zemědělcům v konkurenčním boji nápomocna.

Již sto let je výroba hnojiv v Lovosicích spojena s využitím lodní dopravy.

Dopravní zařízení do přístavu, rok 2001

Letecký pohled na zcela zaplavený areál Lovochemie během kulminace hladiny rozvodněné řeky Labe dne 16. 8. 2002

Železniční vlečka umožňuje dopravu základních surovin do areálu Lovochemie.

Začíná nová kapitola

Lochemie oslavuje stoleté jubileum právě v době, kdy Česká republika vstupuje do Evropské unie. Toto společné datum je symbolickým potvrzením návratu Lovochemie na evropské trhy, kam vedle tuzemska od dob svých počátků vždy patřila.

Stejně jako v minulosti ani dnes nejsou hnojiva z Lovosic v zahraničí neznámým pojmem, o čemž svědčí například jejich obliba u německých zemědělců. Ze všech továren v Čechách a na Moravě, které se v minulosti zabývaly výrobou minerálních hnojiv, zůstala dnes Lovochemie jako jediná a na českém trhu si vybudovala dominantní pozici. Kvalita jejích výrobků je plně srovnatelná s hnojivy předních evropských producentů, což již dnes potvrzují výsledky na domácích i zahraničních trzích.

Zdroje obrazové dokumentace:

Podnikový archiv Lovochemie, a.s.,
Státní oblastní archiv Litoměřice, pracoviště Most – fond podniku Adolf Schram, Lovosice

Historické zpracování Zeno Čižmář.

Poděkování autorů publikace a společnosti Lovochemie patří všem,
kteří se osobními vzpomínkami i odbornými konzultacemi a připomínkami podíleli na vzniku této publikace.

V roce 2004 vydala Lovochemie, a.s.

© 2004

grafické zpracování a tisk

NOESIS s.r.o.

www.noesis.cz

NOESIS
a d v e r t i s i n g

LOVOCHEMIE
1904 | 2004